

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

684

VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2015

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B.
2. Jibu maswali yote.

1. Bainisha hatua nne za kuzingatia wakati wa kufundishia kusoma namba 1 hadi 5 kwa watoto wa Elimu ya Awali.

Kutambua namba: Onyesha namba 1 hadi 5 kwa picha au vifaa, kama 1, 2, 3, 4, 5, ili watoto wazitambue.

Kusoma kwa sauti: Waongoze watoto kusoma, kama “Moja, mbili, tatu, nne, tano,” kwa sauti pamoja.

Kutumia vifaa: Tumia mawe, kama kuweka mawe 3 na kuuliza “Hii ni namba ngapi?” ili watoto wasome.

Kupima uelewa: Uliza, kama “Taja namba baada ya 2,” ili kuhakikisha wanaelewa (3).

2. Chora maumbo manne ambayo watoto wa Elimu ya Awali hujifunza/kufundishwa.

Duara (Circle): A round shape, like a ball or the sun.

Mraba (Square): A shape with four equal sides, like a piece of paper with equal sides.

Pembe tatu (Triangle): A shape with three sides, like a slice of pizza.

Mstatili (Rectangle): A shape with four sides where opposite sides are equal, like a door.

3. Fafanua ujuzi unatoarijiwa kujengwa kwa moto wa Elimu ya Awali baada ya kujifunza matendo ya Hisabati.

Kuhesabu: Watoto wataweza kuhesabu vitu, kama kuhesabu mawe 1 hadi 5 kwa usahihi.

Kuongeza na kupunguza: Wataweza kuongeza na kupunguza, kama kuongeza $2+3=5$ au kupunguza $5-2=3$.

Kutambua namba: Wataweza kutambua namba, kama kusema “Hii ni namba 4” wanapoona namba.

Kulinganisha: Wataweza kulinganisha idadi, kama “Mawe 5 ni mengi kuliko mawe 3.”

4. Elezea kwa kifupi jinsi utakavyowajenga watoto wa Elimu ya Awali dhana ya vipimo ili kutofautisha kati ya vipimo kimudu na kingine.

Kutumia vifaa: Tumia vifaa, kama rula, kufundisha vipimo vyta urefu, k.m. “Meza hii ni sentimita 30.”

Kulinganisha vitu: Waonyeshe vitu, kama “Mpira huu ni mkubwa, lakini huu ni mdogo,” ili walinganishe.

Kufundisha kwa vitendo: Wapime vitu, kama “Pima urefu wa penseli kwa vidole,” ili wajifunze vipimo.

Kutumia maswali: Uliza, kama “Je, meza hii ni ndefu au fupi kuliko hii?” ili wajifunze tofauti za vipimo.

5. Orodeshaa mbinu nne unazoweza kutumia mwalimu katika kufundishia mada ya matumizi ya fedha.

Kutumia mchezo wa “Duka”: Watoto wanafanye “biashara,” kama kununua pipi kwa sarafu za kuchezea.

Kutumia nyimbo: Tumia nyimbo, kama “Shilingi moja, shilingi mbili,” kufundisha kuhesabu fedha.

Kutumia picha za fedha: Onyesha picha za sarafu, kama shilingi 100, kufundisha kutambua fedha.

Kushirikisha watoto: Waulize watoto “walipe,” kama “Pipi ni shilingi 50, toa sarafu ngapi?” ili wajifunze.

6. Andika mbinu nne unazoweza kutumia mwalimu katika kufundishia mada ya majira ya siku.

Kutumia picha: Tumia picha za juu, kama juu likichomoza (asubuhi) na kuzama (jioni), kufundisha majira.

Kutumia nyimbo: Tumia nyimbo, kama “Asubuhi naanza shule,” kufundisha majira ya asubuhi.

Kutumia saa ya kuchezea: Onyesha saa, kama saa sita ni asubuhi, saa tisa ni mchana, kufundisha majira.

Kusimulia hadithi: Simulia hadithi, kama “Sungura alikula chakula cha mchana,” kufundisha majira ya mchana.

7. Eleza kwa kifupi hatua nne za kuzingatia wakati wa kufundishia moto kuhesabu vitu halisi hadi 5.

Kutambua vitu: Onyesha vitu halisi, kama mawe 5, na uwafundishe watoto kuyatambua.

Kuhesabu kwa sauti: Waongoze watoto kuhesabu, kama “Moja, mbili, tatu, nne, tano,” kwa sauti.

Kushirikisha watoto: Waulize watoto wahesabu, kama “Hesabu mawe haya, ni mangapi?”

Kupima uelewa: Uliza, kama “Tuna mawe 4, ongeza 1, ni mangapi?” ili kuhakikisha wanaelewa.

8. Orodeshaa mbinu mbili unazoweza kutumia mwalimu katika kufundishia mada ya urefu kwa ufanisi.

Kutumia vifaa: Tumia rula au vidole, kama kupima urefu wa penseli kwa vidole 3, kufundisha urefu.

Kulinganisha vitu: Waonyeshe vitu, kama “Mti huu ni mrefu, lakini huu ni mfupi,” ili wajifunze urefu.

9. Fafanua kwa kifupi unavyoweza kutumia kadi za namba katika kufundishia kusoma namba 1 hadi 5.

Kutambua namba: Onyesha kadi za namba 1 hadi 5, kama kadi ya 3, na usome “Tatu” kwa sauti.

Kushirikisha watoto: Waulize watoto wasome, kama “Hii ni namba gani?” wanapoona kadi ya 4.

Kucheza mchezo: Tumia kadi kwa mchezo, kama “Tafuta kadi ya 2,” ili watoto wazisome.

Kupima uelewa: Uliza, kama “Onesha kadi ya 5,” ili kuhakikisha wanaelewa namba.

10. Eleza kwa kifupi namna unavyoweza kufundishia thamani kubwa na thamani ndogo ya fedha za Tanzania.

Kutambua fedha: Onyesha sarafu, kama shilingi 50 na 200, na uonyeshe 200 ni kubwa kuliko 50.

Kulinganisha thamani: Tumia mchezo wa “Duka,” kama “Pipi ni shilingi 100, shilingi 50 haitoshi.”

Kutumia picha: Onyesha picha za sarafu, kama shilingi 100 na 500, na uonyeshe 500 ni kubwa.

Kushirikisha watoto: Uliza, kama “Shilingi 200 na 50, ipi ni kubwa?” ili watoto wajifunze thamani.

11. Fafanua maumbo ya namba 1 hadi 9 ambayo yanayotambulika katika kufundishia kusoma namba kwa watoto wa Elimu ya Awali.

Namba 1: Ni mstari wa moja uliosimama wima, kama fimbo moja.

Namba 2: Ni mstari wa juu, chini, na mkunjo wa kati, kama kichwa cha bata.

Namba 3: Ni mistari miwili ya mviringo inayokutana katikati, kama mifuko miwili.

Namba 4: Ni mstari wa wima na mstari wa juu uliopita, kama bendera.

Namba 5: Ni mstari wa juu, wima, na mviringo chini, kama kichwa na tumbo.

Namba 6: Ni mviringo na mstari wa chini unaozunguka, kama duara na mkia.

Namba 7: Ni mstari wa juu na mstari wa wima unaoshuka, kama kona.

Namba 8: Ni mviringo miwili juu na chini, kama mifuko miwili.

Namba 9: Ni mviringo wa juu na mstari wa chini, kama 6 iliyogeuzwa.

12. Eleza umuhimu wa michezo mbalimbali katika ufundishiaji wa Vitendo vya Kujifunza Hisabati.

Kuvutia watoto: Michezo kama “Duka” inawavutia watoto, hivyo kuwafanya wazingatie.

Kufanya somo la vitendo: Michezo inafanya somo liwe la vitendo, kama kuhesabu sarafu katika “Duka.”

Kushirikisha watoto: Michezo inawashirikisha, kama kuuliza “Ongeza sarafu 2+3” wakati wa mchezo.

Kufurahisha watoto: Michezo inawafurahisha, kama kucheza “Moja, Mbili, Tatu,” hivyo kuwafanya wajifunze kwa furaha.

13. Kwa kutumia michoro, onesa zana mbili zinazotumiika katika kufundishia/kujifunzia namna ya kujumlisha namba kwa watoto wa Elimu ya Awali.

Mawe: Small stones, like 5 stones, can be used to show addition (e.g., 2 stones + 3 stones = 5 stones).

Vidole: Fingers on a hand, like showing 2 fingers + 3 fingers = 5 fingers.

14. Eleza umuhimu wa kufanya uchambuzi katika muktasari wa Vitendo vya Kujifunza Hisabati kwa shule za Elimu ya Awali.

Kutambua uelewa: Uchambuzi unasaidia kutambua uelewa, kama kuona kama watoto wanaelewa kuongeza $2+3$.

Kusaidia maendeleo: Unasaidia mwalimu kurekebisha, kama kufundisha tena ikiwa watoto hawajaelewa kupunguza.

Kupanga somo la baadaye: Unasaidia mwalimu kupanga, kama kuongeza changamoto ikiwa watoto wanaelewa vizuri.

Kuwapa motisha: Unasaidia kutambua mafanikio, kama kuwapongeza “Hongera kwa kuhesabu vizuri.”

15. Bainisha matumizi ya fedha ya Kitanzania ambayo watoto wa Elimu ya Awali hujifunza/kufundishwa.

Kununua vitu: Watoto hujifunza kununua, kama kutumia sarafu ya shilingi 100 kununua pipi katika mchezo wa “Duka.”

Kuweka akiba: Hujifunza kuweka akiba, kama kuweka sarafu za kuchezza kwenye chupa.

Kutambua thamani: Hujifunza thamani, kama shilingi 200 ni kubwa kuliko shilingi 50.

Kushiriki fedha: Hujifunza kushiriki, kama kugawana sarafu za kuchezza na marafiki wakati wa mchezo.

16. (a) Eleza ni kwa nini wakati wa kuhesabu namba ni muhimu mwalimu kutumia vihesabio.

(b) Bainisha vitendo vitatu unavyopaswa kufanyika/kufundishwa moto wa Elimu ya Awali ili kujenga dhana ya namba.

(a) Kwa nini vihesabio ni muhimu:

Kufanya somo la vitendo: Vihesabio kama mawe hufanya somo liwe la vitendo, kama kuhesabu mawe 5.

Kusaidia uelewa: Vihesabio vinawasaidia watoto kuelewa, kama kuona mawe $3+2=5$.

Kuvutia watoto: Vihesabio vya rangi, kama mipira, vinawavutia watoto kushiriki katika hesabu.

(b) Vitendo vitatu:

Kutambua namba: Onyesha namba, kama 1 hadi 5, kwa picha ili watoto wazitambue.

Kuhesabu vitu: Tumia mawe, kama kuhesabu mawe 5, ili watoto wajifunze namba.

Kushirikisha watoto: Uliza, kama “Hesabu vidole 3,” ili watoto washiriki na kujifunza namba.